

Aves, een mijlpaal bereikt

Piet van Vliet

Inleiding

Het heeft wat tijd en moeite gekost, maar eindelijk zijn we dan zover: we zijn helemaal "bij". Dat wil zeggen, we hebben alle achterstand weggewerkt en alle uit de literatuur en anderszins verzamelde losse waarnemingen van vogels ingetikt. Inmiddels is het gebruik van de in de computer opgeslagen waarnemingen ook goed op gang gekomen, met name natuurlijk voor de Avifauna.

In dit artikeltje ga ik niet het gras voor de Avifauna-voeten wegmaaien, maar wil ik even terug- en vooruitblikken op het losse waarnemingsstelsel Aves.

Het Aves-systeem

De historie in het kort is als volgt. In 1986 zijn we met het verzamelen van vogelwaarnemingen in Zuid-Kennemerland via waarnemingskaartjes gestart. Ruim twee jaar geleden hebben we besloten alles te verwerken met het Aves-systeem. De doelstelling werd om, vóór de Avifauna, alle kaartjes van 1986 tot en met 1994, alle waarnemingen vermeld in de Fitis van 1980 tot en met 1985 en alles wat verder verzameld was, verwerkt te hebben. Dit laatste omvatte vooral waarnemingen uit de literatuur die voor een groot deel door vrijwilligers tijdens uitwerkavonden op formulieren zijn vastgelegd. Daarnaast kwam het een en ander binnen via oproepen en -last but not least- heeft Hans Groot de SOVON-bronnen nog aangeboord. Dit leverde een bestand op van ca. 3000 BSP-NB-waarnemingen (Bijzondere Soorten Project-Niet Broedvogels). Deze konden, na enig omsleutelwerk, automatisch toegevoegd worden aan ons Aves-bestand.

Een tiental personen heeft zich de afgelopen twee jaar de vingers blauw getikt, maar het resultaat mag er zijn: op dit moment omvat het bestand 35.000 waarnemingen! En het blijft groeien, want de waarnemingen van 1995 zijn al weer flink aan het binnenlopen.

De inhoud en het gebruik van Aves

De waarnemingen hebben betrekking op 389 (onder)soorten, uiteenlopend van één tot bijna duizend waarnemingen per soort. Zoals al eerder aangegeven heeft dit aantal niet alleen te maken met de zeldzaamheid van de soort, maar vooral met het interessant zijn van de waarneming (Van Vliet, 1993). In ons befaamde Rode Boekje (de handleiding voor het invullen van waarnemingskaartjes) staat aangegeven welke waarnemingen bij voorkeur ingestuurd moeten worden. Om dat toe te lichten volgen hier enkele uitschieters: we hebben maar één waarneming van bijv. de Withalsvliegenvanger, omdat deze extreem zeldzaam is, maar ook slechts één van de Roodborst, omdat dat de enige interessante waarneming voor die soort was: er werden namelijk tientallen exemplaren op één dag op de Zuidpier gezien.

Interessante cijfers zijn altijd de uitschieters, dus hier nog enkele aantallen naar verschillende gezichtspunten. Om met de soorten verder te gaan: de Sperwer blijft heer en meester met nu 967 waarnemingen. En dat terwijl al jaren nog slechts om waarnemingen die op broeden duiden wordt gevraagd. Hij zal op termijn wel ingehaald worden door de Lepelaar (832); verder zijn op de derde en vierde plaats de Sneeuwgorz (805) en de IJsvogel (690) zeer karakteristiek voor Zuid-Kennemerland. De AW-duinen wint in de categorie "gebieden": 5685 waarnemingen komen daar vandaan, gevolgd door de Zuidpier (5255) en de Reddingsbrigade van Bloemendaal aan Zee (2409). Van de eerste tien gebieden betreffen er zeven de kuststrook, twee het wei-degebied en verrassend op de tiende plaats Haarlem met 600 waarnemingen. Wordt daar soms veel naar de lucht gekeken? De vruchtbaarste maand blijft april (3954), nu gevolgd door oktober (3731). In juni tot en met augustus lukt het niet zo best. Het beste jaar, 1992, werd afgesloten met 3595 waarnemingen.

Bij het gebruik van de gegevens en vooral bij de interpretatie van de aantallen, moet echter wel de nodige voorzichtigheid betracht worden. Omdat nu ook verschillende bronnen verwerkt zijn, bevat het bestand een aantal doublures. Deze zitten vooral in de zeldzaamheden, want die zijn door ons zelf gezien en worden ook vaak in de literatuur vermeld.

Dit brengt ons bij de vooruitblik: de mensen die zoveel moeite hebben gedaan om alles te verzamelen en vast te leggen zullen zich het meest gewaardeerd voelen als Aves volop gebruikt wordt. U heeft in de Fitis al enige malen referenties gezien naar Aves. De Avifauna zal er ook veel op terugvallen. Verder kan ieder vogelwerkgroeplid een beroep doen op deze gegevens. Voor een onderzoek over een bepaalde soort(groep) of aspect kan een kopie van de meest recente bestanden worden verkregen.

Het voorkomen van de Rode Wouw in Zuid-Kennemerland kan met behulp van Aves goed onderzocht worden. Foto: Ferdy Hieselaar.

Bedankt

Een dankwoord aan alle data-verwerkers is wel op z'n plaats. Naast de formulieren-schrijvers van de uitwerkavonden wil ik hier met name de mensen vermelden die assistentie hebben verleend bij het intikken: Roelof Boddaert, Co Dooms, Steve Geelhoed, Hans Groot, Coen en Jes Looij, René Olivier, Pim de Nobel, Marcel Schalkwijk, Yvonne Schutter, Anja Stooker, Willem Veenendaal, Gerry Visser, Marianne Willems en Klaas Zwaan hebben elk 100-den tot 1000-den waarnemingen verwerkt. Hans en Steve gaan door met de telposten; Anja en ondergetekende blijven de overige nieuw binnenkomende waarnemingen verwerken. Iedereen bedankt en misschien kan ik nog eens een beroep op jullie doen als we nog andere (oude) jaren willen doen. Dit laatste hangt wel af van de vraag of daar behoefte aan is.

Literatuur

- Vliet, P. van, 1993. Losse waarnemingen 1988. *Fitis* 29 (3): 128-132.

Piet van Vliet, Söderblomstraat 102, 2131 GM Hoofddorp